

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista „Mir“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7. Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo. Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

MIR

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo lista „Mir“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inzerate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Glasiilo koroških Slovencev

Leto XXIX.

Celovec, 22. vinotoka 1910.

Štev. 43.

Vabilo.

„Katol.-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“

priredi

shod

v Šmihelu nad Pliberkom

v nedeljo dne 23. vinotoka, ob 1/2 9. uri dopoldne pri „Šercarju“.

Poročata g. poslanec Grafenauer in društveni predsednik g. dr. Brejc.

Portugalski morilci in nemškonacionalne želje.

V Lizboni na Portugalskem slavi svobodomiselstvo krvave orgije. Svobodo so oznanjevali svobodomislci portugalski, pravi njihov namen pa je bil uničiti na Portugalskem prestol in cerkev. Po lizbonskih ulicah je tekla kri. Svobodomiselno vojaštvo in poulična druhal so smatrali za prvo najvažnejše delo, ko so bili premagani kralju zvesti vojaki, naskočiti samostane in cerkve, pobiti redovnike in uničiti vse, kar spominja na katoličanstvo. Zato so zaprli tudi cerkve in izgnali redovnice, nad katere so planili kakor besen volk na plaho žival.

Naskok na samostan Quelhas.

Lizbonski dopisnik berlinskega „Lokalanzeigerja“ potrjuje kot očevidec, da jezuitje samostana Quelhas niso napadali, ampak je le druhal

hotela udreti v samostan, da pobije ali pokrade, kar bi ji prišlo pod roke. Puntarsko vojaštvo in druhal sta bila domenjena, da v istem hipu napadejo vse lizbonske samostane. Ko so hoteli svobodomiselni roparji s sekirami ulomiti vrata samostana Quelhas, so kralju zvesti vojaki, kojih del se je po izgubljeni bitki skrivil v samostanu, ustrelili na druhal. Nato so začeli puntarski vojaki streljati na samostan s kanoni in so tako napravili vrzel, skoz katero so udri v samostan. Enega patra so umorili, dva smrtno nevarno ranili. V samostanu so potem uničili dragocene rokopise in razbili cerkvene umetnine. Republikanska vlada seveda se sramuje take „svobode“ in skuša vse utajiti.

Jezuitski kolegij Campolite.

Jezuitje, najboljši sodobni vzgojevalci mladine, so imeli na Portugalskem v Lizboni kolegij, to je veliko vzgojevališče, največje in najimennejše na celem Portugalskem. V njem so bile šole od ljudske šole do liceja in tehniške visoke šole z vsemogočimi učnimi pripomočki za moderno vzgojo, kakor godba, borenje in sploh vsakovrstni športj. 38 profesorjev je poučevalo na tem zavodu, duhovniki in svetni učenjaki, ki so bili v znanstvenem in leposlovnem oziru na najboljšem glasu. Tako na pr. je bil profesor tega kolegija, Torrend, znan učenjak na polju prirodoslovja in član akademije ved, profesor Pinto je bil tajnik družbe naravoslovcev, profesor Luisie, znan kot učenjak na polju raziskovanja narave. Ze nad 50 let je obstal ta zavod. Zadnji čas je bilo v njem 385 dijakov, sicer manj nego prejšnja leta, ker so svobodomislci proti temu zavodu kot proti središču krščanske kulture silno in z vsemogočimi sredstvi agitirali. Liberalna portugalska vlada na pr. je zahtevala, da so morali v zavodu pri skušnjah mnogo strožje postopati kakor je sicer navada, da bi tako prestrašili mladino in jo odganjali od tega katoliškega zavoda. Tudi ta samostan so naskočile uporne vojaške

čete. Dopisnik „Lokalanzeigerja“ poroča, da so vojaki v tem samostanu prav po turško puščali. Svetnike so metali v steno, dolge voščene sveče so na kolenih lomili, mašne obleke so trgli in jih teptali. „Berliner Tagblatt“ poroča, da so vojaki pri tem umorili tri jezuite.

Druhal pobija duhovnike.

Republikanska vlada dopušča druhali vse, karkoli hoče. In te čudne svobode se poulična druhal poslužuje tudi v najvišji meri. Če sumi v kakem obritem človeku preoblečenega katoliškega duhovnika, ga takoj na ulici ustavi, mu sname klobuk, da se prepriča, če ima tonzuro, če je duhovnik ali ni. Redovnik dr. Grappe, ki je prišel iz Oporto v Marseille na Francosko, je izjavil, da je bilo pri puntu umorjenih kakih 30 duhovnikov.

Očevidec o umoru dveh lazaristov.

V Lille na Francoskem rojeni misijonar iz reda lazaristov z imenom Espinouse je svobodomiselnim morilcem ušel in pobegnil v Pariz. Tam je pripovedoval sotrudniku lista „Univers“ lizbonske grozovitosti, kakor jih je na lastne oči videl. Posebno važno je njegovo poročilo, da si je vlada izmislila, da so iz samostanov na vojake začeli streljati, ker jo je sram pred svetom svojega postopanja. Redovnik zatrjuje, da so bili napadi na samostane prav skrbno pripravljene in so jih v istem času naskočili vojaki, moški in ženske. O svojem begu in umoru dveh lazaristov, superiorja Barros Gomes in vizitatorja Fragues je poročal sledeče:

„Ravnokar proti meni sem šel ven preoblečen, da bi bil našel za naše patre in naše gojence pribežališče. Proti trem se je začelo obkoljevanje samostana. Hoteli so zabraniti, da bi tudi samo eden ne ušel. Od vznožja hribočka, na katerem stoji samostan, so začeli potem na vsa hišna okna streljati vojaki, moški in ženske, nekateri so medtem vlomili velika vrata in vpra-

Hranilnica in posojilnica Podljubeljem obrestuje hranilne vloge po 4¹/₄% in daje posojila po 5%.

Podlistek.

Zaklad.

(Francoski spisal E. Souvestre. Preložil phil. J. Kotnik.)

V majhni, podstrešni sobici sta sedela starček in mladenka. Hišna oprava je bila nad vse skromna, a vsepovsod čista in z ljubeznijo oskrbovana, tako da je bilo vsled tega okusnega reda in čistote v ubožnem stanovanju celó nekaj sijaja in elegancje. Slehera stvar je bila položena na pravo mesto; tla so bila skrbno umita, na preprogah, ki so bile sicer že malo zabledele, ni bilo nikjer najmanjšega prahu ali nesnage, okna pa so bila zastarta z lepimi mušlinovimi zavesami, katerim se je poznalo, da jih je obrobila nežna roka mladenke. Po oknih so duhtele cvetlice, katerih sladki vonj se je razlival po sobi naokrog.

Solnce je pravkar zahajalo: škrlatno-rdeča svetloba je razsvetljevala skromni stan, naznanjujoča prekrasni obraz mladenke in igrajoča se obenem v snežnobelih laseh starčkovih.

Le-tá je sedel napol sključen v naslonjaču, katerega je marljiva ubožnost spletla iz bičja. Njegove ohromele noge so bile položene na grevnico, edina roka pa, ki mu je še ostala, je slonela na majhni mizici, na koji je bilo opaziti tudi pipo iz morske pene in tobačni mehur, okrašen s svetlimi biseri.

Raz smeli in zgrbljeni obraz starega vojaka je sijala tolika odkritosrčnost, da so se vsled nje njegove malo ostre poteze takoj vsakomu omilile.

Sive brke so zastirale smehljaj, ki je igral okrog njegovih ust, pogled njegov pa je obstal kot pozabljen na brhki deklici, ki je držala v rokah kos časopisa ter ga brala staremu invalidu; za hip je obstala ter poslušala.

„Kaj pa je?“ jo vpraša starček.

„Ničesar!“ je odgovorilo mlado dekle, na kojega obrazu je bilo mogoče spoznati razočaranje. „Slišala si morebiti Karla,“ je menil zopet osiveli vojak.

„Res je,“ dejala je bralka ter lahno zarudela ob tem; „delo je končano in čas je, da se vrne.“

„Ako se vrne!“ je dodal Vincencij z malo nevoljnim glasom.

Suzana je hotela iznova odpreti ustne, da opraviči Karla, a tudi njena sodba se je morebiti zoperstavila temu sklepu, kajti v zadregi ji je zastala beseda, nato pa se je zamislila.

Vincencij je dvignil roko ter začel nemirno in nestrno vihati svoje brke; to je delal vsakokrat, kadar ga je prevzela slaba volja.

„Naš Karel hodi po slabih potih,“ je rekel naposled; „vrača se navadno ves čemer in ozlovoljen, odteguje se čestokrat delu, da more potem popivati v beznicah. Slabo bo to končalo, slabo zanj in za nas.“

„Ne govorite tako, dragi moj stric, krivico bi mu delali,“ je dejalo nato dekle s krepkim in samozavestnim glasom. „Mislim, da je treba tukaj malo potrpeti. Nekaj časa sèm ima Karel čudne misli. Tudi delati se mu noče več . . .“

„In zakaj to?“

„Pravi, da nima ničesar pričakovati. Ves njegov trud je baje brez vsake koristi za njegovo

prihodnost, in meni, da je najbolje živeti kar tako tja v en dan, brez skrbi in upanja.“

„Ah! To je torej njegov sistem,“ je povzel starček, katerega čelo se je nagubančilo. „Dobro, a vsekako si on ne more prisvajati te časti, da ga je iznašel. Tudi mi smo imeli pri našem polku dosti takih sanjačev, ki niso hoteli z nami, češ, da je pot predolga in premučna, ter so se valjali po raznih skladiščih, med tem pa smo bili mi dopeli pred Madrid, v Berlin in na Dunaj. Veš, Karel ne vé, da s tem, da se postavlja ena noga pred drugo, najmanjše noge lahko dospejo v Rim.“

„Ah! Ko bi mu mogli to dopovedati!“ je rekla Suzana ognjevitno in nemirno. „Sama sem ga že izkušala izpreobrniti, meneč, da si dober knjigovez lahko marsikaj prihrani; on pa je zmaljal z glavo in dejal, da ženske ne znajo računati.“

„In potem si obupala, draga deklica,“ je nadaljeval Vincencij s prisrčnim nasmehom; „sedaj še le vem, zakaj da so bile tvoje oči tolikokrat solzne . . .“

„Ljubi stric, zagotavljam vas . . .“

„Vsled tega si tudi pozabila zalivati nageljčke v oknih, zaradi tega tudi ne prepevaš več tako veselo kot poprej.“

„Dragi stric . . .“

Suzana je vsa zmedena sklonila oči ter naglo zložila časnik. Starček je položil roko na svojo že golo glavo.

„A ne misli, draga moja Suzana, da te hočem s tem morebiti pokarati,“ jo je po kratkem presledku zopet prijazno ogovoril Vincencij. „Razumevam tvoje zanimanje za Karla, ki je sedaj tvoj prijatelj, in ki bo nekega dne, upam . . .“

ševali po predstojnikih. Kakor hitro so se ti prikazali, so pomerili nanje, ne da bi jim bili pustili le trenotek časa. O. Fragues se je takoj zgrudil mrtev na tla. O. Barros Gomes je imel še časa poklekniti in tako umreti. Tudi mene so napadali iskali dalje časa, tako da sem se moral v podzemskih votlinah in hodnikih skrivati.“

So jezuitje še živi ali mrtvi?

Kaj se je zgodilo v Lizboni z jezuiti, nihče ne ve gotovega. Sumi se pač najhujše. Skoro gotovo so puntarski krvoločneži jezuite pomorili. V Rimu nestrpno čakajo poročil, pa zama. Eden izmed tamošnjih jezuitov se je podal na Špansko (Burgos), da bo od tam skušal zvedeti o usodi lizbonskih jezuitov. Kolikor je znano, je ušel samo eden pater in sicer iz zavoda Campolite. Ta je poslal v Rim kratko poročilo, da so se pri izbruhu punta v Lizboni **godile naravnost strašne reči**. O ostalih tovariših redovnikov ne ve ničesar. Boji se pa zelo, da so vsi ostali v Campolite in postali žrtve republikanskih trinogov. Ako bi bili jezuitje še živi, bi se moral o njih vendar kak glas slišati; tako pa je vse tiho, ker republikanska vlada prikriva grozodejstva, kolikor le more. Toda svet bo izvedel o grozodejstvih, ki so jih storili v imenu „humanitete, svobode in napredka (fortšrita)“.

Junaki svobode pačijo brzojavke.

Republikanska vlada hoče svoja krvava dejanja ali utajiti ali olepšati ali pa, če to ne gre, opravičiti. Tako si je na pr. zamislila, da so samostani prvi začeli ustaše napadati, in to vest je razglasila na vse strani sveta. Celo zagrizeni liberalni listi, ki imajo na Portugalskem svoje poročevalce, se tej nerodnosti in uprav smešni laži naravnost rogajo. Za vzgled, kako pači republikanska vlada brzojavke, ki gredo čez portugalsko mejo, naj služi sledeč dogodek: Lazarista Fragues in Barros Gomes sta bila 5. vinotoka proti šesti uri zvečer od druhali, obstoječi iz vojakov in fakinaže, ustreljena. Drugi dan nato je oddal v Pariz francoski poslanik v imenu še živečih francoskih lazaristov sledečo brzojavko v francoskem jeziku: „Mi srečno obvarovani. Fragues, Barros Gomes mrtva. Espinouse izginil. O ostalih vznemirjačih negotove posameznosti.“ — Ta brzojavka bi mogla brez vsake težave dospeti v Pariz še isti dan, torej 6. vinotoka. Toda došla je še-le 11. vinotoka ob tretji uri popoldne in sicer v sledeči, čisto popačeni obliki: „Mi srečno obvarovani razen vznemirjevalnih, negotovih posameznosti.“ Tako si lahko vsak misli, da so se godile v Lizboni še veliko hujše grozovitosti, nego je znano. Tako si pa tudi lahko tolmačimo, da o usodi jezuitov v Lizboni ni prav nobene vesti.

Umor urednika Mathosa.

Kakor druge grozovitosti, bi bila republikanska vlada rada prikrila tudi umor glavnega urednika katoliškega lista „Portugal“, Mathosa. Oskrbela je poročilo, da je Mathos nepoškodovan ubežal čez mejo na Špansko. Iz Pariza pa poročajo, da je resnična le vest, da je bil Mathos

umorjen. To potrjuje tovariš Mathosov, ki je na lastne oči videl krvoprelitje. Tudi v Vatikanu (k papežu) je došlo poročilo o umoru Mathosa. Republikanska vlada tudi ni privolila, da bi bili mrliča pokopali s cerkvenimi obredi.

Na Portugalskem torej morijo poštene katoličane, ker so katoličani, duhovnike, ker so oznanjevalci katoliške vere in delilci zakramentov, pustošijo in razdirajo cerkve, onečaščajo slabotne redovnice, branijo obhajati cerkvene obrede, rušijo samostane, krađejo cerkveno in samostansko premoženje, skratka, udušiti hočejo vse, kar le spominja na vero, in to delajo v imenu — svobode.

Skomini nemških svobodomislecov.

Koroškim svobodomislecem se kar sline cedijo po portugalskih razmerah. Prejkoslej si tudi oni želijo, da bi smeli zapirati cerkve, onečaščati redovnice, paliti samostane in pobijati katoličane. Kakor radi sicer zatajujejo svoje prave namene in lažejo ljudstvu, da nimajo ničesar zoper katoliško cerkev, ampak se bojujejo le zoper „klerikalizem“, to pot niso mogli ohraniti zase velikega veselja nad portugalskim lovom na katoliške duhovnike. Vsako priložnost, to pot enkrat nesrečni polom nemške centralne blagajne, porabijo, da udarijo po duhovništvu sploh in delajo odgovorno za vse — katoliško cerkev; eni razumejo to bolj diplomatično, drugi pa so bolj odkriti, pravi nemški „gerade Mihelni“.

C. kr. profesor dr. Angerer.

Eden izmed teh, ki ne morejo prikriti veselja nad portugalskimi dogodki, je tudi c. kr. profesor dr. Angerer, ki uči na gimnaziji zgodovino, kojega naloga bi torej bila vzgojiti dijaštvo v goreče avstrijske domoljube; toda mož odobrava portugalske dogodke, in na Portugalskem so vendar najprej odpovedali zvestobo vladarju, in ko so proglasili republiko in užugali dinastiji zveste vojake, so se šele vrgli na samostane. Dr. Angerer je v deželni zboru javno povedal po stenografičnem zapisniku sledeče: „Avstrija trpi gospodarsko kakor duševno pod to nevidno roko (pod klerikalizmom). Prej se ne bomo povzpeli višje, ne samo mi Nemci, ampak tudi vse druge narodnosti in narodi ne, dokler ne bomo govorili ž njo po portugalski.“ To si upa javno govoriti, četudi kot poslanec, c. kr. profesor! In vendar vemo, da se mu ne bo skrivil niti las! Svobodomislecim imajo namreč v naši državi že vso oblast v rokah! In take profesorje mora plačevati naše katoliško ljudstvo! Daleč smo prišli, pa zašli bomo še dalje, dokler se katoličani ne bodo zavedli svojih javnih dolžnosti in s političnega obzorja pometli s svobodomislecem, ki jih na Koroškem predstavljajo nemški nacionalci.

Rupujte vžigalice v korist obmejnih Slovencev!

Naslov: „Gospodarska zveza“ v Ljubljani.

Mlado dekle je vzdrhtelo ob teh besedah. „Ne govoriva dalje o tem,“ je rekel nato stari invalid, „vedno pozabljam, da je treba pred vama skrivati, kot da bi ne vedel, kar pa mi je že davno znano. Ne govoriva dalje in vrniva se raje k temu malopridnežu, ki si mu prijateljica... To je prava beseda, kaj ne? ... in ki tudi tebi vrača prijateljstvo.“

Suzana je stresla glavo.

„To se pravi, nekdam mi je bil prijatelj,“ je rekla, „a nekaj časa že ... da bi vi znali, kako je hladen in kako dolgočasen napram meni.“

„Da,“ odgovori zamišljeno Vincencij, „verjamem, da človeku, ki se potepa po slabih, ničvrednih beznicah, domače življenje ne more več ugajati. Koliko enakih primerov ni mogel naštetiti!“

„Toda mnogi izmed njih so se poboljšali,“ je odvrnila Suzana. „Tako se bo gotovo poboljšal tudi naš Karel. Ko bi morebiti govorili z njim vi, dragi stric.“

Starček je neverno pokimal z glavo.

„Take-le slabosti se ne ozdravljajo z besedami,“ je rekel nato, „ampak z dejanji. Glej, Karlu nedostaja prave volje, ker ne vidi pred seboj nikakega cilja; treba ga mu pokazati in pogum se mu bo vrnil v srce. A to ni tako lahka in vsakdanja stvar. Premišljal bom o tem.“

„Zdaj prihaja,“ je dejalo dekle, ki je spoznalo na stopnicah hitri korak Karlov.

„Torej tiho; ne izdajaj se, da sva se menila o njem in beri dalje!“

Suzana je ubogala, a njen drhteči glas bi bil lahko izdal pozornemu opazovalcu notranjo

razburjenost. Dočim so njene oči sledile tiskanim vrstam in so njena usta mehanično izgovarjala besede, so bile njene misli vedno pri Karlu, ki je pravkar odprl vrata ter položil klobuk na mizo, stoječo sredi sobice.

Ker se Vincencij in Suzana nista zmenila zanj, ju tudi on ni hotel motiti pri branju in ju niti pozdravil ni, ko je vstopil, ampak se je tiho približal tja k oknu, se naslonil nanj ter s prekrižanimi rokami zrl na ulico.

Suzana je nadaljevala, a ni razumela več, kaj bere.

Prišla je do odstavka, kamor so uvrščene raznovrstne novice pod skupnim napisom: »Kaj je novega po svetu?«. Karel, ki je bil izpočetka vidno precej raztresen, je začel postajati pozoren proti lastni volji. Ko je prebrala mladenka nekaj novic o umorih, požarih in drugih dogodkih, je prišla do naslednjih vrstic:

»Ubog krošnjar iz Besançon, po imenu Peter Lefèvre, ki je hotel na vsak način postati enkrat bogataš, je sklenil potovati v Indijo, ki je bila, kakor so pravili ljudje, dežela zlatá in dijamantov. Prodajal je vse, kar je imel, ter se podal v Bordeaux, kjer se je vkrcal kot navaden kuhinjski pomočnik na neki ameriški ladji. Osemnajst let je preteklo od te dobe, a nihče še ni bil slišal kaj o Petru Lefevru; naposled pa dobé nekega dne starši pismo, v katerem jim naznanja sin svojo vrnitev. Piše jim, kako se po neizrekljivih težavah in nezaslišanih naključjih vrača v domovino, slep na enem očesu in samo z eno roko, a kot lastnik bogastva, ki ga cenijo na dva milijona frankov.«

Koroški nemški nacionalci — za Grafenauerjem.

Več kakor eno celo desetletje je redno vsako leto poučeval nemškonacionalce g. posl. Grafenauer, da je nujna potreba, reformirati ljske šole. Več kakor deset let so potrebovale nemške butice, da so razumele korist Grafenauerjevih zahtev, oziroma, da so začeli capljati nacionalci za nami Slovenci. Čujte in strmite! **Nemški nacionalci so sprejeli v finančnem odseku koroškega deželnega zbora šolski program koroških Slovencev!** V zahtevah glede prenareditve ljudskih šol so šli celo še dalje kakor slovenska stranka. Razume se, da glede pouka slovenščine ne marajo soglašati z nami, ker bodo še tudi zanaprej hoteli imeti Slovence neizobražene! Dr. Steinwender je objavil v „Grazer Tagespost“ zahteve nemških nacionalcev glede šolske reforme. Šestletna dnevna šola in štiriletni nadaljevalni pouk. Kjer zahtevajo krajevne razmere, bo pouk tudi poldneven. Nazadnjaka so prej imenovali poslanca Grafenauerja, sedaj pa so zacapljali za njim!

Uradna učiteljska konferenca v Velikovcu in njen „spiritus“.

„Učiteljski Tovariš“ poroča: „Nemški mogotci so si vzgojili učiteljstvo, kakršnega so si želeli!“ Take in slične misli bi se morale polastiti vsakega treznega opazovalca, ki bi bil navzoč pri omenjeni konferenci. Učitelji, ki bi morali s ponosom poudarjati svoje slovensko pokolenje, se brez potrebe in odporne sile udinjajo nemškonacionalni stvari, razpravljajoč o korakih in sredstvih, ki jih je treba uporabljati v svrhu ponemčevanja slovenske dece. Ob takih prilikah pa zabredejo referentje v trditve, ki ničesar ne pričajo v njih prid, ker so dotične ali iz zraka vzete ali pa takoimenovani nemški „Schlagerji“, ki se pod steklom stvarne kritike hitro kakor milne pene razprše. Tako na pr. trdijo, da se kaki uspehi v nemščini dosežejo le potom sedanjega sistema. Razume se, zakaj se hvali sedanji sistem. Zato ker omogoči nastavljanje čisto nemških slovenščine nezmožnih učiteljev in poleg teh tudi veliko uradnikov med nami Slovenci, ne da bi bilo tem privandrancem potrebno priučiti se jeziku svojih kruhodajalcev. Ne razumemo pa, kako se more učitelj, kojega brat (tudi učitelj) je od pristno nemško nacionalne strani že dobil hudo brco ter skoraj propadel s prošnjo za lepo mesto napram nemškemu sotovarišu, navduševati se za nemška prizadevanja! Pa takih brc dobivajo nemškutarški učitelji večkrat, toda zanje se ne zmenijo dosti, še ponosni so nanje, če jih dobijo le od „blaženih“ Nemcev!

Če se pa v očigled takim zapostavljanjem očita nemškutarškemu učitelju njegovo izdajalstvo, se ti pa lahkomišljeno smeje ali pa drzno roga, češ: „Kaj tebi to mar! Jaz sem pač nemškega mišljenja in to je za moje stališče edino pravo!“

Hej sitnež, sedaj moraš pa molčati, ko si slišal „pametno“ načelo nemškutarjevo! Na prvi

Karel, ki je z vedno večjo pazljivostjo sledil Suzaninim besedam, se ni mogel dalje vzdržati.

„Dva milijona!“ je ponovil osupnjen.

„S tem si lahko kupi stekleno oko in mehanično roko,“ je ironično pripomnil stari vojak.

„Kakšna sreča!“ je vzdihnil mladi knjigovez, ki ni slišal besed starčkovih.

„Osemnajst dolgih let neizrekljivih težav!“ je Suzana s poudarkom povzela besede, ki jih je pravkar brala v časopisu.

„Kaj na tem, ako človek na vse zadnje le najde srečo,“ je hlavno izpregovoril Karel; „podati se na negotovo in morda nesrečno potovanje, prenašati velike težave in naposled doseči mirno in dobro ležišče, ni tako težko, kot potovati in ne vrniti se nikoli.“

„Tako torej,“ je zopet dejalo dekle, kojega oči so s tajnim strahom bivale neprestano na Karlu, „tako ti torej zavidaš krošnjarju njegovo srečo. Vsa svoja lepa mladostna leta bi dal za njo, povrh pa še eno oko, eno roko ...“

„Za dva milijona,“ ji je prestrigel Karel besedo, „prav gotovo! Le najdi mi kupca za to ceno, Suzana, in obljubljam ti zato lepo doto.“

Dekle se je okrenilo in ni odgovorilo besede nato; v srcu jo je nekaj stisnilo in svetla solza je porosila njeno lice. Tudi stari Vincencij je molčal; in zopet si je začel nevoljno vihati brke.

Molčali so dolgo časa. Vsak izmed njih je sledil tiho in zase svojim mislim.

Na stolpu je ura bila osem. Suzana se je vzdramila ter naglo jela pripravljati večerjo.

(Dalje sledi.)

Koroške novice.

hip se morda temu ali onemu zdi to načelo kot pravo, toda pri premišljevanju se ti izjalovi v veliko laž! Od kod pa izvira mišljenje? Ali ne iz vzgoje? Gotovo da! In vzgoja naših učiteljev nemškutarjev je bila od prvega šolskega dne in do danes nemška! Učiteljiše jim je onemogočilo priučiti se bolje materinščini, v učiteljskih društvih ter pri drugih sestankih pa so jim ubili vsak čut spoštovanja do slovenskega maternega jezika in do svojega teptanega naroda. Istodobno pa so jim „vdihavali“ brezmejno navdušenje, oziroma oboževanje nemškega jezika in nemške kulture, kot nekega „non plus ultra“ duševnega blagra!

Tej vzgoji se imate torej zahvaliti vi nemškutarji za svoje mišljenje, ne pa morebiti, kakor si domišljujete, svojemu lastnemu prepričanju! Vi veste, da je vzgoja sila in verujete tudi v to, zato morate tudi verjeti, če trdimo, da bi vi nemškutarji postali tudi lahko ali Lahoni ali pa Mažaroni, ko bi bili vaša vzgojo vodili laški ali mažarski mogotci! Ali vas ni sram, če se vam morejo take reči očitati? Nekdanji Turki so tudi znali „vzgajati“ iz slovenske dece — junake, ki so klali potem svoje lastne brate, in tako slično se „vzgaja“ na Koroškem slovenska mladež, da zaničuje lastno materino besedo, svoje rodne brate in mnogokrat celo svoje najbližje sorodnike! Taka vzgoja je res pravo ogledalo nemške nadkulture! Vidite nemškutarji, nemški mogotci so vas z namenom „vzgojili“ v odpadnike, sedaj se pa vi drznete trditi, da ste po lastnem prepričanju nemškega mišljenja, in vi se ne zavedate, da so vam to hvalisano mišljenje le utepili! Drugače je, kar se vedno godi, če posamezniki utonejo v drugem narodu ter se s tem tako spojijo, da se čutijo ž njim ene krvi in enega mišljenja, a obsoditi se mora sistem, s kojim se z namenom raznaroduje, obsoditi se mora delo istih ljudi, ki med lastnim narodom delajo v njegovo pogubo. Seveda so ti-le v tej točki zopet drugega „prepričanja“! Oni delajo v svoji domišljivosti le za „blagor“ Slovencev, če utepajo slovenskim otrokom prekrasne nemške besede in stavke, da se priučijo v teku 8 mučnih let nekoliko jeziku „blazenega Herrenvolka“, nato pa, ko so otroci okusili krasoto nemščine, smejo to po potrebi zopet pozabljati, morda celo zaničevati! Kajti namen naših šol ni splošna in trajna izobrazba, ampak le, da otroci okusijo nekaj nemške nadkulture in se mučijo z nemškimi jezikovnimi vajami.

Zagonetka se nam zdi, da Mažaroni, napram katerim smo mi Slovenci glede jezika desetkrat na boljšem, niso tako zatelebani v nemško švabščino, kakor naši nemškutarji! Obratno, oni si tudi znajo tako lepo „vzgajati“ renegate, kakor naši Nemci, toda žal, tudi mnogim Nemcem se usili mažarski jezik in mažarska kultura, da utonejo potem v mažarski laž! Tukaj imamo zopet lep vzgled o sili vzgoje!

In kakšno je duševno razpoloženje naših nemškonacionalnih učiteljev? O Bog, duhu dvajsetega stoletja čisto neprimerno! Oni niso v stanu z mirnim srcem poslušati kakega predavanja o naravnih pravicah narodov, o pametni vzgoji ali o splošno veljavnih etičkih načelih, kaj takega ne prenesejo, ker se ne strinja ž njihovim mišljenjem. Zato jim zelo prija taka duševna jed, ki draži in podžiga njihovo nacionalno strast. Saj so takoj s „Heil“ pritrtili onemu referentu, ki je med drugim rekel: „Der Starke aber sucht solche Hindernisse, um daran seine Kraft zu üben,“ besede, ki jih more izustiti le človek, ki se je iz celovških in graških nemškonacionalnih listov nasesal germanske surovosti! Sram vas bodi takih načel! Na slabih skušate svojo moč in se potem drznete imeti za močne! Bi se li vi, nacionalci, upali, take besede govoriti med Mažaroni v prid vaših teptanih bratov Švabov? Molčali bi, vi reveži, ko grob, ker imate le tam korajž, koder je hrbet popolnoma zaščiten! In je li vaše postopanje proti pravičnim prizadevanjem Slovencev, dobiti narodne pravice, moralno? Nikoli ne! Zgodovina bode enkrat govorila o vas opravičene besede zaničevanja in obsojevanja.

Pravica in pamet govori v naš prid, a vi se sklicujete le na moč; da, surova moč je pri vas, in nemoralno načelo: „Macht geht vor Recht“ je vaša zvezda vodnica, in dobičkaželjnost je vaš prvi in slednji vzor!

Opomba: Ne pisali bi o tem, ko bi ne bili brez povoda in vzroka napadeni v listu „Freie Stimmen“, koder se roga podli dopisun našemu treznemu zadržanju pri konferenci.

Mohorjani! Spominjajte se pri sprejemu letošnjih družbenih knjig „Slov. Straže“ v Ljubljani!

Slovenske razglednice celovškega mesta in vžigalice „Obmejnim Slovincem“ se dobijo v trafiki v Kosarnski ulici 7, v trafiki nasproti Mohorjevi tiskarni in v pisarni „S. K. S. Z.“, Pavličeva ul. 7.

Električni tramvaj vendarle znamo enkrat še dočakati po dolgoletnem posvetovanju in preprih mestnih očetov celovških. Za progo do Vrbskega jezera se še niso prav zedinili; zato bodo do jezera nazadnje naredili progo, čeravno so menili to najprej napraviti. V mestu so že začeli s polaganjem tračnic na progi na trgu sv. Duha proti gledališču. Potem bodo baje začeli s progo na mestno pokopališče v Trnjivasi. Delo vodi tvrdka Österr. Siemens-Schukert-Werke.

Šolske vesti. Imenovan je za nadučitelja v Kotmariyasi Filip Harih v Lipo nad Vrbo, v Zg. Libučah Janez Greger v Št. Danijelu nad Pliberkom, v Št. Lipšu pri Rajneku Alojz Melcher v Auerlingu, v Šmihelu na Gospasveškem polju učitelj Jožef Bauer v Šmarjeti v Rožu. Prestavljeni so nadučitelj Lovrenc Horvat iz Blač v Pontabelj, začasni šolski vodja Karl Hribernig iz Kotmarvasi v Lipo pri Vrbi, učitelj Franc Rabl od Fare v Blače, učiteljica Marta Eichberger od St. Salvatorja v Sp. Dravberg, učiteljica Terezija Kravina iz Žabnic v Podkloster, podučitelj Tomaž Mošič iz Malošč v Borovlje in podučiteljica Marija Križek iz Zg. Milštata v Podkloster. Kot suplenta za celovške ljudske šole sta imenovana podučitelj Franc Dragatin in aspirantinja Karolina Traun. Razpisano je na enorazrednici v Št. Danijelu nad Pliberkom mesto šolskega vodje v stalno ali začasno nameščenje do 28. vinotoka. Zahteva se znanje slovenščine in nemščine.

G. pasar Klešnik v Celovcu sprejema naročila ob četrtkih v „Delavski hiši“, Kosarnske ulice šte. 30.

Provokacija je imenoval šentrupertski župan C. Wenger javno pred sodiščem dejstvo, da je vložil zoper njega gospod K. v slovenskem jeziku spisano tožbo. Radovedni smo, če župan Wenger, ki je ob enem tovarnar in ima mnogo odjemalcev iz slovenskih krajev, zlasti iz Kranjske, smatra tudi to za provokacijo, da slovenski trgovci naročajo pri njem blago v slovenskem jeziku. Najbrž ima on za to slednje dejstvo drugo ime. Vsekako pa prosimo, da ponatisnejo slovenski časopisi to notico, da izve tudi širši svet o ljubezni župana Wengerja do Slovencev. Sploh pa bomo delovanje tega gospoda vnaprej natančneje zasledovali.

Nov narodni kolek. Narodna šola v Št. Jakobu v Rožu, Einspieler, Obmejnim Slovincem, Šv. Višarje, razglednice na slovenskih koroških planinah, se naročajo pri „Slovenski krščansko-socialni zvezi, Celovec“. Včlanjena društva dobijo 40% popusta.

Utopljenko so potegnili iz vode pri Majerniku ob Vrbskem jezeru pred nekaj dnevi. V mrliču so spoznali 24 let staro služkinjo Marijo Thurner, ki je šla prevročjo ljubezen hladiti v vodo.

Udarec nemškutarji. Na Koroškem je mnogo Slovencev, ki se imenujejo Nemcem prijazne (deutschfreundlich gesinnte Slovenen). Ta prijaznost seveda obstoji v tem, da volijo ti Slovenci dosledno z Nemci, da se udeležujejo nemških prirediteljev ter darujejo po močeh za lutrovske „Südmärkte“ itd. Kako sodijo pametni Nemci o takih ljudeh, pove nam nemški učenjak Adolf Bartels, ki piše v „Deutschsoziale Blätter“, sledeče: „Der geborene Slave, der für deutsche Art und Sitte wirkt, ist in meinen Augen ein Lump, denn er hat seiner natürlichen Bestimmung nach für seines eigenen Volkes Art und Sitte zu wirken und nicht für die eines fremden.“ to se pravi: „Rojen Slovan, ki dela za nemško ljudstvo, njega šege in navade, je v mojih očeh malopridnež; kajti, že naravna postava zahteva, da deluje za svoje ljudstvo, za domače šege in navade in ne za tuje.“ Te besede naj si zapišejo „Nemcem prijazni Slovenci“ globoko v srce, da bodo videli, kaj imajo od treznomislekih Nemcev pričakovati.

Obesila se je v Deljivasi pri Žrelcu 55letna Katarina Lašič na tramu hišnega stropa. Reva zadnji čas ni bila prav pri pameti.

Požar. V noči 15. t. m. je začela ob 10. uri goreti hiša pri pd. Krofu, posest viteza Gutmannsthal pri Grabštanju. Zgorela je streha s podstrešjem. Škoda znaša 3400 K. Poslopje je bilo zavarovano za 2000 K. Gasilo je prav marljivo moštvo huzarskih pionirjev od 6. polka.

Pristovova posojilnica. Prevaljski Pristov je res zvalil novo hranilnico in posojilnico za občino Prevalje. Razume se, da je ta zavod popolnoma nepotreben, ker v Prevaljah itak že obstoji stara posojilnica, iz katere je Pristov seveda bil ven vržen, ker se ni skazal vrednega, biti še nadalje odbornik slovenske posojilnice. Ustanavljati take „Trutzkassen“, torej zaradi same politike, bi morala država sploh prepovedati. Pristo-

vova posojilnica je samo nemško registrovana. V odboru so sledeči možje: Načelnik Polde Pristov, načelnikov namestnik veleindustrijec Franc Lahounig, trgovec Teodor Filipousky in hišni posestnik Janez Močiunik. Javni razglasi se bodo nabijali na združni tabli in v — „Landwirtschaftliche Mitteilungen“. Manjka le še, da ne bodo objavljali razglasov v — „Štajercu“. Gosp. Pristov, kaj poreče sedaj Linhart?

St. Lenart pri Sedmih studencih. Prav „fest“ princa je dobil naš vrli narodnjak Kašpar Truppe mlajši in smo ga v nedeljo krstili na lepo ime Frančišek. — Isti dan so si podali roke v zakon p. d. Oraževa sin in hči v Poturju. Vrli sin Janez Vuherer si je izbral za nevesto Heleno Bergetta, p. d. Habnerjevo v Radnivasi in hči Elizabeta je dobila nov dom v Podklostru pri Matiji Prambergarju. „Ofcetno“ potovanja je so potem nastopili na sv. Goro in še malo dalje. Vrlim parom želimo mnogo sreče! — Naša farna cerkev je dobila za zimo novo kapo, to se pravi streho, ki je jako lepa. Obstoji iz naravnega kamena, šifra, in jo je kril g. Fleischmann iz Celovca. — Megle imamo zdaj vsak dan zadosti. Če je gospod urednik želijo, je lahko pošljemo par kil!

Iz Rožeka. (Südmärkte-Abend) se je vršil v soboto, 15. t. m. v gostilni pri Jožefu Krabina; ta Südmärkte prireditelj je bržkone povzročila, da se požarna bramba iz Rožeka ni potrudila v Ognjopolje na kraj požara, dasiravno je približno le eno uro oddaljeno. Ogledoval se je ogenj le od daleč! Heil Südmärkte!

Borovlje. (Poštenost privandranega Nemca.) Mojster na Voigtovi žagi v Medborovnici pri Borovljah je Nemeč, ki je zopet enkrat pokazal, česar vse je zmožen Nemeč. V torek se je namreč odkrila velika lumparija. Delavcem na žagi je dovoljeno, da smejo odpadke od lesa jemati s seboj domov, od teh delavcev eden pa ni hotel vsak večer nositi drv s seboj domov, ampak je nabiral pri žagi skupaj, da bi jih z vozom zapeljal domov. Gospod mojster je videl in ga je tirjal, da mora plačati, čeprav se to prej ni zgodilo; dotični delavec res stori to in si misli, čakaj nemška duša, tudi pri tebi je dopolnjeno, in res ga je zatožil pri ravnateljstvu, da je prodajal deske in drva na lastno roko, in da so nosili deske od žage po gozdu za borovskim prodom v Borovlje nekemu mizarju. Delavce, kateri so izstopili iz službe, je zapisaval še po štirinajst dni ali pa tri tedne, ter zaračunal njihov zaslužek, čeprav že niso bili več pri njem v službi. Take in enake je uganjal nemški kulturonosec. Reiner mu je pod nadzorstvom dveh orožnikov postavil vso opravilo na prosto; hotel je trpinčiti delavca, a udaril se je sam. — Radovedni smo le, kdo je bil ta galantni mizar v Borovljah, ki je jemal od njega deske. Gospod Angelo! vprašali bi vas, če nam morete imenovati to nemškutarško kapaciteto?

Gospa Sveta. (Poseben vlak romarjev) iz Bleda, Ribnice, Boh. Bistrice in Bele in iz Gorij pod vodstvom vlč. gg. župnikov Jan. in Val. Oblaka, Jan. Kramarja, Mat. Mraka in Jan. Langerholca je prišel dne 17. t. m. v Gospo Sveto. Ob štirih zjutraj so se vrli slovenski romarji, 460 po številu, odpeljali iz Bleda in ob pol sedmih so se že pomikali v lepem sprevodu proti lepi Marijini cerkvi, odkoder jih je med ubranim zvonjenjem pozdravljala bučeči velikan (128 stotov), tembolj, ker je videl — prvi slovenski in sploh prvi romarski vlak. Romarji so sprejeli vsi sv. zakramente, bili pri sv. mašah in pridigi, krasno prepevali lepe Marijine pesmi in ob 1/10 so lavretanske litanije pojoč zapustili prijazno cerkev. Prav milo se nam je storilo, ko jih je železni konj odpeljal proti Celovcu. Tam so izstopili za dve uri. Potem so se odpeljali proti Beljaku k sv. Križu na Peravi in ob šestih zvečer so dokončali na Bledu lepo in zanimivo romarsko potovanje. Srčna hvala jim za trud in posebno za lepi zgled! Slovenec na Boga ne pozabi in Bog njega ne bode.

Grabštanj. (Nevednost nemškutarjev.) Nekoč me vede pot v lepo vas Grabštanj; da bi se za nadaljno pot okrepljal, vrnem se v neko gostilno. „Gospodična natakariča! prinesite mi četrto litra vina in kos domačega kruha,“ velim natakariči. Te pristno slovenske besede so takoj opozorile v gostilni navzoče goste. Ko se vsedem in spregovorim z natakaričo še par besedi, jamo me dotični gostje izpraševati: „Vi ste gotovo kak Kranjec?“ Jaz: „Zakaj menite, da bi bil jaz Kranjec?“ „Ker slovenski govorite.“ Jaz: „Pa saj vi tudi govorite slovenski!“ „Naš jezik ni prav slovenski, tako znajo le Kranjci govoriti.“ Jaz: „Glejte, kako se vi motite! Jaz nisem Kranjec, ker na Kranjskem še nikdar nisem bil, jaz sem kakor vi Korošec. Pa vedite, da še prav veliko drugih Korošcev zna tako pravilno govoriti slovenski kakor jaz.“ „To je res, da nekateri znajo, so se pač učili in zmirom be-

rejo slovenske bukve ali pa tiste časnike, kakor pravite vi.“ Jaz: „To me veseli, da priznate, da tudi še drugi Korošci znajo prav slovensko govoriti, a čudno se mi zdi, da vi rečete, da so se dotični učili slovenščine. Ali se morda nemščine ni treba učiti?“ Gostov eden: „Seve, da sem se nemški učil, 8 let v šoli in še potem več let v mestu, koder sem se učil rokodelstva.“ „No vidite, 8 let in morda še 6 let to je 14 let ste se nemški učili! Ko bi se pa bili v šoli le zadnji dve leti pridno učili pravilne slovenščine, bi pa bolj znali govoriti slovenski kakor nemški, kateremu jeziku ste se morali 14 let posvetiti.“ Gostje: „No, morebiti, da bi se naučili v šoli lahko prav dobro slovenski, a veste, gospod, slovenski pismeni jezik je nekaj novega, umetnega, vsaj za Korošce velja to, medtem ko je nemščina zmirom enaka in kolikor vemo, je vedno takšna bila!“ „Obžalujem, da ste vi izdali sedaj svojo nevednost! Torej vi ne veste, da je pismeno nemščino skoval Martin Luter, ker so bila tedaj med Nemci le sama narečja. In to nemščino so potem več sto let pilili in gladili, predno so dosegli današnjo obliko nemškega jezika. In kakor se je godilo nemškemu, tako se je godilo tudi drugim pismenim jezikom in v vsakem od njih tiči veliko umetnega!“ Bil je konec pričkanja! Govorili smo še več o drugih rečeh ter si celo drug drugemu napili.

Sinčavas. (Samomor.) Nadebuden mladenič si vzame življenje. Ali je mogoče? Je! Kajti zgodilo se je to, ko se je zadnji nedeljo dne 16. t. m. zvečer tukaj v Sinčivasi usmrtil s samokresom mladenič 20 let, Franc Lakner. Bil je uslužben pri sodovski tvrcki g. I. Kussem. Prišel je ta dan na večer iz Velikovega domov, se čutil nekaj razžaljenega, vzal samokres in se ustrelil. Bog mu bodi mil sodnik! Ob njegovem ranem grobu žalujejo stariši in dve sestri. Naj je tolaži Bog ob tej hudi izgubi! Kaj je mladeniča do tega privedlo, se natančneje ne ve. Znano je samo to, da je lahkomišljeno živel, se pustil voditi od goľufivih prijateljev in iskal sreče in miru v krčmah in na plesiščih. Vest mu je rekla: ne, nagon in zapeljiva družba pa sta mu rekla: le, in tako se je vedno bolj sam s seboj razdvojil in zadnja posledica te notranje razdvojenosti je bila: Sklep in izvršitev samomora. — Krščanski fantje, nauk za vas iz tega: Treznost, samozatajevanje, prijatelji, ki vam hočejo res dobro: cerkev in krščanska izobraževalna društva!

Velikovec. (Blamirati se hočejo.) Pribiti moramo resnico, da so se nasprotni lutrovski časopisi, kakor „Freie Stimmen“, „Allg. Bauern-Zeitung“ in „Stajerc“ še vsakokrat blamirali, kadar so kaj pisali o našem „Narodnem domu“ ali o naši „Hranilnici in posojilnici“. Zaradi denarnega poloma pri nemški centralni kasi v Celovcu pa so si postavili krono na svoje lažnive glave. Štimce so morale objaviti popravek; tudi „Stajercu“ smo ga poslali, pa ga do sedaj še ni objavil, zato smo ga tožili, da prejme pred sodnijo zaslužen kaznen. Edina lutrovska „Bauernzeitung“ nas do zadnje številke še ni napadla. Konečno pa si je tudi ta mislila, da mora tudi imeti svojo blamažo; in tako piše v svoli zadnji številki, da je dala naša posojilnica po vsej okolici plakirati, da nima ničesar opraviti z nemško centralno kaso in da ima denarja kakor listja in trave („wie Heu“). O prvem, namreč da nima naša posojilnica v resnici ničesar opraviti z nemško centralno kaso v Celovcu dvomi omenjeni list. Ako tega lažnjivi dopisnik „Bauernzeitunge“ še ne verjame, ga pozivljamo, da se pelje na naše stroške v Celje k „Zadružni Zvezi“ in si tam pogleda, da je bila naša posojilnica od svojega postanka l. 1891. do 1908. članica omenjene zveze; potem pa se naj pelje v Ljubljano k tamošnji „Zadružni Zvezi“, tam mu bodo pokazali, da je naša posojilnica od l. 1908. pri ljubljanski zvezi; in če mu še to ni zadosti, mu damo še 1000 kron po vrhu, da se pelje v Celovec k nemški centralni kasi, da se tam prepriča, da nismo imeli s to slednjo nikdar niti najmanjšega stika. Dokler pa tega ne stori, ga imenujemo najnesramnejšega lažnika! Potem vpraša „Bauernzeitung“, če nimamo tudi z monsignorom Kayserjem kaj opraviti. „Heraus mit der Farbe!“ (ven z barvo!), nas pozivlja ter trdi, da je monsignore Kayser „prosil posojila ne le pri vseh ženskah, ampak tudi pri vseh hranilnicah“. Tudi piše dotični članek, da je omenjeni monsignore „baje“ pri tukajšnji mestni (nemški) kasi prosil posojila 300.000 kron, kjer pa je bil „samoobsebi razumno abgespritzt“, in zakaj bi ne bil storil potem par korakov dalje „k svojim bratom“? Same laži in samo zavijanje! Na naših plakatih nikjer ne stoji, da imamo denarja „kakor sena“, sena ima pa gotovo nasprotni dopisnik dovolj v svoji nemškutarski glavi! Z monsignorom Kayserjem ni naša posojilnica nikoli imela kaj opraviti, še manj, da bi bil pri nas prosil posojila. Če je pa prosil posojila pri „vseh ženskah“, naj

se oglasijo „vse ženske“! In gorje mu, če se ga lotijo ženske! Tudi ne ve za gotovo, če je prosil posojila pri tukajšnji mestni hranilnici, ker piše „soll“ (baje). Zakaj to? Saj ima priliko „resnicoljubni“ dopisnik „Bauernzeitunge“, da gre vprašat svoje somišljenike v urad omenjene hranilnice in bo tam izvedel, če je resnica, kar piše. Da ne dajemo posojil na vknjižbo več kakor za dve tretjini vrednosti, smo že pisali, ne pa kakor trdi „Bauernzeitung“, v višini trikratne vrednosti. Če se je pilo pred dvema letoma za poskus Kayserjevo pivo v našem „Narodnem domu“, je to stvar gostilničarja, ki pa nima v tem oziru s posojilnico ničesar opraviti. Mi le konstatujemo, da so se gostje kar trgali za dobro kapljico in so jo pozneje še večkrat naravnost zahtevali. Gospod dopisnik „Bauernzeitunge“, ali vam je sedaj dosti barve? Mi se ne bojimo pokazati svojo barvo! Vi pa farbajte naprej svoje puhlo-glave somišljenike!

Za Hranilnico in posojilnico:

Jožef Dobrov, odbornik.

Velikovec. (Umrta) je od srčne kapi zadeta gospa Marija Nagele. Pogreb se je vršil zadnji pondeljek dne 17. t. m. ob velikanski udeležbi iz mesta, okolice in daljnjih krajev. Blaga pokojnica je bila izvrstna gostilničarka, skrbna gospodinja, zgledna hišna mati, ki se je trudila svojim otrokom dati najboljšo vzgojo, in trdna ter odločna krščanska žena, zgled vsaki družinski materi. N. v m. p.!

Velikovec. (Za bojkot „Narodnega doma“) silno delujejo nekateri ljudje v mestu. Marsikateri pravi: „Kolikor bi rad prišel v gostilno, pa me potem drugi strašno obdelujejo.“ Vemo, da so tisti „drugi“ večidel nemškonačelni učitelji in uradniki, ki so plačani od meščanskih in kmečkih davkov, in ki z zelo malimi izjemami niso domačini. Ne bo prej pokoja, da bodo Slovenci prisiljeni otvoriti svojo lastno odločno narodno trgovino. Potem pa naj brezvestni hujskači povračajo škodo sedanjim trgovcem!

Pliberk. (Kako lepa je nemščina.) Nekoč sedim v gostilni med Nemci ali bolje rečeno ponemčenci. Jame se glede jezikov sporekovanje. „Težka je slovenščina, težka se je naučiti,“ reče Nemeč. „Pa saj nemščina tudi ni Bog ve kako lahka; vsi narodi izvzemši nas Slovence se ji zelo težko priučijo. In če je slovenščina težka, zavoljo tega ne zasluži, da se jo zaničuje, saj sta klasična jezika grščina in latinščina še težja, a se vendar učita skoraj po celem svetu. Po vrhu pa mi ne ponujamo svojega jezika drugim, kakor vi, kar tako izgleda, kakor bi bila nemščina neko židovsko blago,“ mu odgovorim. Drugi Nemeč: „Zmerjati nas ne smete! Naj bo že kakor hoče, a resnica je, da je madjarščina za pol lažja kakor slovenščina; moja sestra se je v enem letu dobro madjarski naučila.“ „Zaradi madjarščine pa vaše sestre ne zavidam; učite se je še vi, če vas veseli ta kitajska hči!“ Nemeč: „O, madjarski je prav lepo!“ „Že vem, zakaj da tako hvalite madjarski jezik. Ima namreč veliko podobnosti z nemškim jezikom, kar se vidi iz tega-le stavka: Als ihr heute früh jätetet, tötetet ihr dabei eine häßliche Kröte, kajti ätetet — tötetet je prava madjarska »miloglasnost.«“ Na ta odgovor so bili Nemci razkačeni, in prisedel sem zavoljo tega k drugim gostom. Toda trdno upam, da slovenščine v moji navzočnosti ne bodo več napadali!

Št. Primož pod Juno. (Razširjenje šole.) Kakor se govori, je dobil naš krajni šolski svet ravno tik pred začetkom šolskega leta naročilo, da pripravi 3. razred gotovo do 1. novembra t. l. Čudno se nam zdi, da c. kr. okrajni šolski svet tega prej ni ukrenil, saj je bila komisija zastran razširjenja šole že pred poldrugim letom. Mislimo, da zavoljotega niso prišli tako dolgo do jasnega, ker sta gospoda nadzornik in inženier nameravala zavreči načrt, kakršnega je predlagal naš krajni šolski svet in po katerem bi se moral 3. razred postaviti v neko dosedaj prazno sobo, in poleg tega bi bila v šoli še ena sobica za tretjo učno moč. A gospoda nadzornik in inženier sta hotela nadučitelja vtakniti v te 2 sobi ter narediti iz sedanjega njegovega stanovanja nameravani 3. razred. Dobro, da c. kr. okrajni šolski svet tega načrta ni odobril, saj potem 3. učna moč ne bi imela stanovanja v šoli in tudi ne kje blizu šole, k večjem v pol ure oddaljenem Št. Vidu. Po vrhu se pa tudi gospod nadučitelj ne bi zlepa dal predstaviti v manjše, oziroma neprimerno stanovanje. Saj je sam nekoč rekel, da v tem slučaju takoj naredi priziv na podlagi nekega starega, a še dobro veljavnega paragrafa! — Torej 3. razred bo tam, kamor ga je želel naš krajni šolski svet. Kmalu bode tudi gotov. Kar pa zadene 3. učiteljsko moč, pa želimo vsi ter pričakujemo za trdno, da dobimo tako, ki bode naše ljubljene slovenščine dobro veščica in sicer prvič zavoljo tega, ker hočemo v miru živeti in drugič,

ker smo zadnja leta uvideli, da le slovenščine zmožni učitelji morejo pri slovenski mladini dobre uspehe doseči in ker jo povrh prav lepo ter pametno vzgajajo. — Krajni šolski svet pa opozarjamo na naše želje ter ga prosimo, da bi potrebno ukrenil, če bi nam hotela vlada v tem oziru nagajati.

Škocijan v Podjuni. (Razno.) V 85. letu je v četrtek, dne 13. t. m., v Gospodu zaspal g. Janez Zilan, pd. Hrovatov oče v Srejah. V svoji moški dobi je vsled svoje neomajne značajnosti užival splošno spoštovanje daleč naokrog; bil je tudi nekaj časa župan škocijanske občine ter med ustanovitelji sinjske posojilnice. Duša pa je bil za svoj čas vsemu narodnemu gibanju po naši okolici, kateremu je ostal naklonjen do zadnjega. Pri krstu je pokojnik kumoval sedanjemu vseučiliščnemu profesorju v Gradcu — našemu rojaku, s katerim se pa danes ponajša le nemški krščansko-socialci — dr. Janezu Ude-ju. Pogreba zadnjo soboto se je udeležilo precej ljudstva, med drugimi tudi vlč. g. Ivan Hornbök iz Pliberka. Ganljivo so prepevali ob tej priložnosti domači cerkveni pevci. Nepozabni rajnik! Bodi ti slovenska zemljica lahka! — V noči od 12. na 13. t. m. so vlomili dozdej še neznani uzmoviči v našo pošto. Vlom se je izvršil od zunaj, ker je omrežje pri oknu napol iztrgano in šipa izrezana. Odnosi so s predalom vred suhega denarja, pošt-nih tiskovin in znamk v skupni vrednosti okrog 130 kron, 9 poštno-hranilničnih knjižic ter prstan in spričevala poštarja gosp. Jožefa Rabl ml. — Krasno prenovil nam je mariborski pasar gosp. Tratnik malo monštranco in 2 keliha.

Spodnji Dravberg. (Častni občan.) Tukajšnji občinski odbor je v seji dne 28. avgusta t. l. soglasno izvolil ml. g. Cvetko Isop-a za častnega občana. Zgodilo se je to ob veseli štiridesetletnici mašništva preč. g. prošta v hvaležno priznanje njegovih neminljivih zaslug, neumornega delovanja v dušni in časni blagor naše občine. Novemu preč. g. častnemu občanu kličemo iz vsega srca: Na mnogaja leta!

Ruda. (Dva nova grobova.) 4. oktobra je tu umrl gospod Jožef Maierhofer, posestnik in gostilničar, p. d. Škof, v 43. letu svoje starosti; 10. oktobra pa je umrla gospa Marija Plešičnig, žena gospoda Valentina Plešičnig, p. d. Tiefenbacherja, 53 let stara. Pri obojnem pogrebu je bilo veliko ljudi, ki so rajnima zadnjo čast skazali.

Gorenče. (Sedem ključev) je izgubil nekdo pred 14 dnevi od Tempasa sem; kdor jih je izgubil, naj se oglasi v župnišču.

Gorenče. (Sila za steljo.) Naši domači kmetje tožijo, da si zdaj v jeseni nikjer ne morejo nagrabiti stelje za zimo; gozda imajo zelo malo, ker je skoro vsa gora last gospoda barona Helldorfa, ta pa ne dopusti, da bi si v njegovem gozdu kmetje nagrabili stelje, akoravno bi mu radi plačali. Gospod baron bi kmetom to uslugo že lahko storil, ker tam, kjer so debela že močna, bi kultura prav nič ne trpela; tam, kjer je mlad les, je opazovati stelje 3 do 4 dm visoko, kar na vsak način škoduje mladim smrekam, ki se ne morejo prav razviti. Gospod baron bi torej lahko dovolil našim kmetom, da si napravijo potrebne stelje. Polje je slabo in umetnih gnojil si naš kmet ne more naročiti.

Ognjopolje. (Požar.) Pretečeno soboto zvečer ob 1/2 11 uri je nastal pri Rupicu ogenj, ki je upepelil dve gospodarski poslopji in eno hišo. Da se je zabranila večja nesreča, ker bi bila postala lahko žrtev ognja cela vas, ker so hiše zidane druga tik druge in je tudi veliko kritih s slamo, gre vsa hvala požrtvovalnim požarnim brambam „Drava“ in „Pečnica“, kateri ste bili prvi na mestu ter izborno delali. Prihitela je tudi požarna bramba Vernberg, vendar le z ročno brizgalnico, ker z drugo ni mogla na onkraj Drave, ker je vsled došlih vesti menila, da je podravski most zaprt.

Gospodarske stvari.

Poučno potovanje kranjskih in koroških kmetov v Švico.

(Dalje.)

Ker smo imeli nekaj časa na razpolago, izkoristili smo ga s tem, da smo ogledali mesto in njega okolico. Priporočiti je vsakemu, kdor bi prišel v to mesto, da si gotovo ogleda veliko zanimivost „Gletscher-Garten“, to je velik vrt, na katerem so izkopani veliki kotli iz kamenja, v katerem leži na dnu vsakega po en okrogel kamen, seveda vse po naravi. Našel je to neki gospod po imenu Amreire Groller, ki je mislil na tistem prostoru izkopati klet. Ko je nekaj časa tako kopal, je zadel na več takih lukenj, podobnih kamenitim kotlom. Potem je tam več drugih predmetov, vse vrste živali, divje, katere so bile prvotno po tamošnjih gozdih in ptiči, pa

različne vodne živali, da vse skupaj izgleda, kakor kak precejšen muzej. Žal pač ne bode nobenemu, kdor si ogleda ta lepi vrt. Poleg tega vrta vidi se pa zopet nekaj veličastnega. Je namreč velika skalnata stena in v to živo steno je izklesan velik lev. Leži namreč mrtev na tleh in med rebri mu tiči zlomljena sulica, ki pa je Namreč tako umetno narejen, tako nekam žalostno, da človeka obide otožnost, če opazuje to sliko. Narejen je ta spomenik 26 padlim častnikom, kateri so bili zvesti Švici za časa francoske revolucije leta 1792. Ta lev meri nič manj kakor 9 metrov, izsekan je v trdo skalo in pod to prelepo sliko stoje zapisana imena padlih častnikov.

Šesti dan 4. julija, še pred zajutrkom smo si ogledali gospodarstvo „Sveizerhof“ zunaj mesta Lucern. Najprej smo pogledali goveji hlev, ki je narejen pa popolnoma drugače kakor hlevi, katere smo do sedaj videli. Po sredi hleva je hodnik, širji kakor 1 m, potem so na obeh straneh hodnika jasli, iz katerih živina je in tako gleda skupaj. Staje so dolge nad 2 m, ob koncu staj plitev gnojnični jarek, koder se odtoka gnojnica v gnojnično jamo, katera je zunaj hleva nepokrita. Za jarkom hodnik, koder se hodi in vozi gnoj iz hleva. Po tem kratkem popisu vidimo sedaj nekaj čisto novega, kar do sem na našem potovanju nismo videli in t. j. da so tukaj v hlevu staje dolge, za kar so nam pa rekli, da t. j. velika napaka tega lepega hleva, kajti živina je vedno močno onesnažena. Je pa tudi resnica, da koder smo videli staje tako kratke, je živina stala prav tik ob robu gnojničnega jarka, ter da je zavzemala vsaka krava komaj 1 m prostora na širokost. Je bila živina prav lepa, nič onesnažena, ker odpadki in scalnica pada v ta žleb. V tem hlevu, ki ima pa dolge staje, živina hodi sem in tja ter podela steljo naglo v gnoj; ko se vleže se gotovo močno onesnaži in to pa Švicarjem ni po volji, ker oni hočejo snažno živino, potem pa kakor že rečeno, jim stelje primankuje v več krajih. Ravno tak vzgled smo videli tukaj, kajti živina je bila zjutraj močno onesnažena, ker prišli smo v hlev zelo zgodaj, ravno ob času molže, in mislim, da tudi nepričakovano. Drugač pa, ako se ima dosti nastilja in se gnoja veliko rabi, je tak hlev zelo umesten.

V tem hlevu je stalo zopet 20 težkih krav, katere so seveda vse izvrstne mlekarice, kar se je sklepalo že iz velikih vimen. Bilo je v hlevu tele, staro 3 mesece, lepa žival, ter smo prašali, koliko bi veljalo, in odgovorili so nam, da ga za 300 frankov (300 K) ne dajo. Videli smo tudi ročne gnojnične lajste, namreč ploščnate in na nizkih vozovih. Gnojijo zopet z gülle in da ga bolj natanko razdelijo po travnikih, zajemajo v nekaterih krajih od zgoraj ven z lesenimi korci in tako polivajo po travi. Gnojnično pumpo imajo verižno, katera je izvrstna ali ima žali Bog to napako, da je zelo draga.

V tem okraju imajo zopet živinorejsko zadružno, oziroma bikorejsko. Za 180 krav ima zadruža 3 bika, tako da pride na vsakega bika po 60 krav. Vsak skok se računni od bika za ude po 5 frankov (5 K) in za neude pa 20 frankov (20 K). In pri nas? Zdi se vsakemu škoda, dati po 1 K. To je vzrok, da se nikomur ne zdi vredno zdrževati lepega bika. Moralo bi se gledati pač malo bolje na rejo plemenskih bikov in krmiti bolje kakor jih nekateri krmijo. Bik hodi poleti lahko na pašo, ako so zato ugodnosti, priporočajo se, če je na paši več krav, da gre med njimi tudi en bik. Če se ga v hlevu krmi s suho krmo, ne sme biti ta plesnjiva in slaba, ampak mora biti dobro posušena in tečna. Vobče se more dajati bikom le dobro posušene krme za priboljšek z ovsom. Kaj malega da se mu lahko tudi zelene krme, same zelene pa nikdar ne. Pač bi morali dati bikom prilike za gibanje na prostem, kajti to je za plemensko živino neobhodno potrebno, ne pa kakor ravnajo nekateri gospodarji, da mora biti uboga žival celo svoje življenje privezana ob jaslih v hlevu. Če stojijo biki vedno priklenjeni v hlevu, postanejo tudi nekam bolj divji kakor pa oni, ki pridejo bolj med ljudi in postanejo prekmalu težki za pleme nesposobni, pa to največkrat v tistem času ko je bik najboljši za pleme, to je od 3. do 6. leta. Zelo dobro je, da se bika že v mladosti privadi v jarem in da se pozneje vedno po malo vozi z njim.

Tudi lepe prašiče redijo na tem posestvu „Sveizerhof“ in svinjake imajo sezidane po novem načinu za umestno opravilo, kar smo si ob tej priliki ogledali z velikim zanimanjem. (Dalje sledi.)

Živinoreja.

Ravnokar je izšla v „Katoliški Bukvarni“ knjiga o govedoreji, katero je spisal g. deželni živinorejski in mlekarjski nadzornik Legvart. Knjiga je obširno opremljena s krasnimi slikami in obsega vse dele moderne govedoreje in je spisana na najnovejši znanstveni in praktični pod-

lagi. Poleg splošnih živinorejskih zakonov opisuje pisatelj rejo bikov, krav, mlade živine, porod in ravnanje z živino pri porodu, krmljenje, o pašnikih, pasme, o hlevih in o zboljšanju hlevov, uredba in delovanje živinorejskih zadrug in knjigovodstvo živinorejskih zadrug. Knjiga je zelo pripravna za uporabo o predavanjih, za bralna društva, kmetijske in gospodinjske šole in za živinorejske zadruge. Legvart je med našim ljudstvom dobro znan in priljubljen veščak v kmetijstvu; večji del dežele je imel priliko, slišati njegova izvrstna predavanja, katera je sedaj spisal v knjigo. Takšne knjige še dosedaj Slovenci nismo imeli. Knjiga se lahko naroči v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani.

Gnojenje travnikov.

Na 80 stotov sena in otave v enem letu na enem hektarju izgubi zemlja približno 17 kg fosforove kisline, 64 kg kalija, 62 kg dušika 38 kg apna. Te redilne snovi je treba nadomestiti, če ne, se košnja zmanjša in trpi kakovost krme. Ponavadi hlevski gnoj ne zadošča niti za gnojenje njiv, in tako za gnojenje travnikov ničesar ne ostane. Tudi je hlevski gnoj za njive primeren in zboljša zemljo, dočim nima istega uspeha na travnikih, ker se ne more kakor na njivi pomešati z zemljo.

Najvažnejše za travnike je gnojenje s fosforjevo kislino in kalijem in pri travnikih, ki jim primanjkuje apna, gnojenje z apnom, dočim je gnojenje z dušikom potrebno le za puste travnike, ker trava dobiva dušik iz zraka. Z jesenskim gnojenjem s 400—500 kg kalijevega superfosfata dobimo na travnikih 50 do 70 stotov več krme na hektarju, tako da znaša čisti dobiček pogostoma 250—400 K. Zato naj se ne zamudi dobro pognojiti travnike, ker se to v vsakem slučaju izplača.

Društveno gibanje.

Katehetsko društvo vabi na sestanek v četrtek dne 27. t. m. ob 2. uri popoldne pri „Benediktincih“. Razgovor o novem učnem redu.

Sveče v Rožu. Kat. slov. izobr. dr. „Kočna“ v Svečah priredi v nedeljo dne **30. oktobra** ob 3. uri popoldne pri „Adamu“ v Svečah svoj redni letni občni zbor s sledečim sporedom: 1. Predsednikovo poročilo; 2. poročilo tajnika, blagajnika in knjižničarja; 3. volitev novega odbora; 4. pobiranje udnine in vpisovanje članov; 5. dva govora (gosp. dr. Brejc iz Celovca in urednik „Mir“-a, gosp. Fr. Ks. Smodej); 6. igra: „Tri sestre“, v treh dejanjih (nastopijo fanti in dekleta); 7. slučajnosti in tamburanje tamb. zbora „Kočna“ v Svečah.

Vstopnina za ude 30 v, za neude 40 v. Povabljeni ste vsi prijatelji poštene in koristne zabave — Slovenke in Slovenci. Pridite v obilnem številu! Preplačila v poravnavo stroškov za nove tamburaše, popraviljanje itd. se hvaležno sprejemajo!

Odbor.

Kršč.-soc. ljudsko društvo za Vovbre, Št. Štefan in okolico priredi v nedeljo pred Vsemi Svetimi, t. j. 30. oktobra ob treh popoldne pri Likebu v Št. Štefanu svoje mesečno zborovanje. Govori g. Anton Gril o gospodarsko-poučnem potovanju po Švici; župnik Ebner pa o kmečkih posojilnicah, o revoluciji na Portugalskem in njenih vzrokih. Društvene ude in vse okoličane vabi k obilni udeležbi

Odbor.

Žvabeško čebelarstvo priredi v nedeljo, dne 30. t. m., popoldne po blagoslovu ob 3. uri pri Šteharniku poučen govor o živinorejskih zadrugah. Govori g. F. Krištof iz Selc. Živinorejci in somišljeniki, pridite v prav obilnem številu. Prisrčno vabi

Odbor.

Globasnica. Kat. slov. izobraževalno društvo v Globasnici priredi dne 30. oktobra pri Šoštarju mesečno zborovanje. Na sporedu je govor in krasna igra „Roža Jelodvorska“. Z ozirom na krasno vsebino igre vabimo vsestransko od blizu in daleč k obilni udeležbi. Vstopnina: Sedež I. vrste 60 vin., II. 40 vin., stojišča 20 vin. Vstopnice bodo kolekovane z narodnim kolkom, zato bo stala vsaka 2 vin. več. Vsako barantanje za vstopnice je izključeno.

Člani plačajo le kolek.

Vabilo na veselico. Slov. pevsko društvo „Zvezda“ v Hodišah priredi v nedeljo, dne 23. t. m. ob 1/2 3. uri popoldne v društvenih prostorih igro „Andrej Hofer“ s petjem in tamburanjem. Obišče nas tamburaško društvo „Bisernica“ iz Celovca. K prav obilni udeležbi vabi vljudno

Odbor.

Politične vesti.

Deželni zbor koroški.

15. seja, 13. t. m. Stavbni odsek stavi predlog, da naj deželni odbor začne pogajati se za

nakup rožeškega mostu in o tem svoječasno poroča deželni zboru. (Sprejeto.) Sprejme se tudi predlog finančnega odseka, da daruje dežela za zidanje železnice Trg-Solkovo (Himmelberg) v nakup glavnih akcij prispevek 120.000 K, ki se izplača v treh letih in sicer s pogojem, da prispevki občin in interesentov dosežejo svoto 100.000 K in sicer šele potem, če je država zasigurala tretjino stavbnih stroškov. Prošnjo kmetijske družbe, da pripozna murbodensko živinsko pasmo kot tretjo deželno pasmo, odkloni zbornica. Poročilo o deželni centralni blagajni se vzame na znanje.

Zoper saniranje centralne kase.

K predlogu o deželni centralni blagajni se oglasi k besedi dr. Waldner in porabi to priliko, da udari po nemški krščanskosocialni centralni blagajni. To pot je pokazal več korajže kakor prvič, ker posl. Walcherja slučajno ni bilo v zbornici. Dr. Waldner se je hudo pritoževal čez državno pravdnitvo, češ, da se je skrilo pred klerikalizmom in da ne postopa z vso ostrojtjo zoper krivce pri polomu nemške centralne blagajne. Jezi se, da se nad centralno kaso ne razglasi — **konkurz**. Govornik trdi tudi, da se cerkveno premoženje premalo nadzoruje, kliče po novem škofu, ki naj bi vzel duhovnike v šolo in opozarja na „novo nevarnost“ v deželi. Govornik naznani, da obstoji v deželi tudi — slovenska zadržna organizacija, ki nima svojega središča v Celovcu, ampak izven dežele, in to da je prvi korak za delitev dežele v nemški in slovenski del. Proti temu kliče dr. Waldner vse bogove na pomoč! („Štajerc“, ali čutiš, da te je s tem postavil na laž celo nemškonacionalni poslanec dr. Waldner!)

Deželni predsednik pouči Waldnerja.

Deželni predsednik je pokaral dr. Waldnerja, da očita sodišču pristranost. Toliko da baron Hein ni rekel: „Kako morete vendar kaj takega očitati, ker skušnje vendar vse kaj drugega učijo!“ Poučil je pa tudi vseučiliškega profesorja prava, dr. Waldnerja, da ne pozna zadržnega in konkurznega prava in da ni nobenega uzroka, da bi se mogel nad centralno blagajno razglasiti konkurz.

Dr. Artur Lemisch je očital poslancu Walcherju, da ni navzoč. Čudni ljudje so nemški nacionalci! Prvič je dolžil Metnitz Walcherja, da je s svojimi izvajanjmi pouzročil dolgo debato v deželni zboru, to pot pa, ko ga ni bilo zraven in se je baje mudil na Dunaju v svrhu sanacije centralne kase, so se hudovali nanj in kljub njegovi odsotnosti govorili cele ure. Pravi teater! Lemisch je tudi tožil, da pod polomom nemške centralne kase trpijo tudi posojilnice nemških nacionalcev in je izjavil, da je ta nemški polom v škodo in sramoto Nemcev! (To je enkrat Lemiš dobro zadel! „Štajerc“, kaj pa ti porečeš na svoje laži?! Ured.)

Posl. dr. Angererja je zelo srbelo, da je dal deželni predsednik dr. Waldnerju tako odločen pouk. Zato je zajahal svojega starega konjička in začel udrihati po katoliški cerkvi in katoliškem duhovništvu. Razburjal se je, češ, da izdaja katoliška cerkev po ceni vozne listke v nebesa in molitvice za ozdravljenje bolnih krav! Za počt! Take otročarije je dokazoval poslanec dr. Angerer prav — resno! Očital je katoliški cerkvi reči, ki jih nahajamo v protestantovskih pamfletih, seveda je vse to za Angererja zgodovinsko. C. kr. profesor Angerer goji celo tako sovraštvo do katoliške cerkve, od katere je odpadel, da je v splošno začudenje izjavil, da ni boljšega pripomočka, da se iztrebi klerikalizem, nego je: „Portugisisch reden“! Govoriti po portugalskem načinu. Tako so reševali nemški nacionalci v deželni zboru centralno kaso. Da bi se sanacija le morda ne izvršila, da ne bi se poravnala škoda, ki preti nemškim kmetom, so zahtevali konkurz! S tem so pokazali, da hočejo polom, četudi bi mnogo ljudi prišlo ob vse, samo, da bi udušili nemške koroške krščanske socialce! Potem pa po svojih listih še hinavsko zavijajo oči, češ: „Ubogi kmetje, ki bodo trpeli škodo!“ Oj ti grdo farizejstvo!

17. seja, 18. t. m. Deželni odbor poroča, kako je izvedel 18. svečana l. 1910. dobljeni nalog, da se naj obrne do vlade, da država odkupi mostove ob državnih cestah in mostnino odpravi. Deželna vlada je dne 5. t. m. odgovorila, da je prešel humberški most v državno last in je pobiranje mostnine ustavljeno. Pogajanja zaradi mostu pri Žihpoljah so se razbila zaradi previsokih zahtev posestnika. Velikovški most čez Dravo ministerstvo javnih del ni odkupilo, ker občina Velikovec ni odjenjala od visoke odkupnine. Poročilo se je odkazalo stavbenemu odseku. — Bojni zadrugi „Lagerhaus“ v Veli-

Vaše zdravje

si ohranite! Oslabelost in bolečine izginejo, Vaše oči, žilci, mišice, kite se okrepijo, spanec ozdravi, Vaše splošno zdravje se zopet utrdi, ako rabite Fellerjev fluid z znakom „Elza-fluid“. Dvanajsterica za poskušnjo 5 kron franko. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elza-trg št. 67 (Hrvatsko).

kovcu je dovolila zbornica enkratno podporo 750 K. — Predlog narodnogospodarskega odseka glede pobiranja pristojbin za živinske potne liste se na ugovor deželnega predsednika zopet odkazuje nazaj odseku. — Zbornica izroči celovškemu okrajnemu sodišču zaradi razžaljenja časti posl. Viljema pl. Dietricha vsled njegove lastne prošnje. — Zbornica zviša podporo za vzdrževanje cest občini Tigrče in Mali Št. Vid. Posl. Helldorf priporoča pri tej priložnosti, naj se od dežele subvencionirane ceste natančneje nadzorujejo.

18. seja, 19. t. m. Občini Borovlje se dovoli v delno poravnavo občinskih stroškov pobirati v občinskem okolišu od žganih opojnih pi-jajč naklado osem kron od hektolitra. — Poročilo in predlog deželnega odbora, da se naj razdeli občina Sp. Dravberg v krajevno občino Sp. Dravberg in občino Ojstrica, se izroči pravnemu odseku. Ravnotako glede delitve občine Rožek v krajevno občino Rožek in občino Ledenice. — Za prekoračene stroške pri izsuševanju blata v Langu pri Trgu v znesku 1000 K se predlaga dovoliti 30% deželni prispevek v znesku 300 K in iz Strutzmannove ustanove 200 K. Predlog se izroči narodnogospodarskemu odseku. Pirkerjev predlog glede zatiranja strupenih kač se izroči narodnogospodarskemu odseku. Odkloni se predlog posl. Grafenauerja, da naj se vnaprej podpira vsako leto samo 6 zadružnih in 6 zasebnih vodovodov, da na ta način dobijo vodovodne zadrage res izdatno podporo, na drugi strani, da se uredi, koliko se more in sme za to panogo dati iz deželne blagajne. Proti govorijo stvarno dr. Artur Lemisch, nestvarno Wieser, v tehničnem oziru Pierl in smešno to pot dr. Steinwender. Grafenauer je ovrgel ugovore Lemischove, Wieserjeve in Steinwenderjeve trditve je v splošno zabavo osmešil, ker več niso zaslužili, Pierlu je pa povedal, da o vodovodih toliko razume kakor svoj čas Mühlbacher o regulacijah. Svoj čas je večina zavrgla tudi njegov predlog glede uravnave potoka Oselica, pozneje se je pa pokazalo, da imel prav govornik in ne Mühlbacher. Večina se bo še kesala, da je ta predlog odklonila, zato pa bo odgovorna za zle posledice tega tudi večina sama! Nekaj poslancev, med njimi tudi dr. Artur Lemisch, je glasovalo za ta predlog, večina pa ga je odklonila.

Sijajna zmaga „S. L. S.“

„Slovenska Ljudska Stranka“ na Kranjskem je minoli torek slavila zopet eno svojih najsijajnejših zmag. Ko je odložil deželni glavnik kranjski pl. Šuklje svoj državnozbornski mandat v okraju Novomesto-Belokrajna, je določila „S. L. S.“ za njegovega naslednika deželnega odbornika, gosp. profesorja Evgena Jarca, ki je pri dopolnilni volitvi v torek nad liberalcem in socialnim demokratom Ganglom zmagal s 5388 glasovi. Gangl je dobil le 1745 glasov. Ta zmaga nas veseli še posebno, ker je g. Jarc predsednik „Slovenske Straže“.

Največja trgovina z oblačilnim blagom v Celovcu.

Zaradi poznejše oddaje trgovine redka prilika: Akoravno se je zadnji čas blago silno podražilo in se bo še veliko podražilo, prodajam od 10. februarja 1910 začenši blaga za več kot 250.000 kron pod tovarniško ceno. Za trgovce in krošnjarje, krojače in šivilje še poseben popust. Prosim za obilni obisk. Z odličnim spoštovanjem

Anton Renko, posestnik,

ogel Kramerjeve ulice in Novi trg v Celovcu.

Književnost.

Dr. Leopold Poljanec, c. kr. profesor v Mariboru je ravnokar izdal „Prirodopis živalstva za višje razrede srednjih šol“. Knjiga prinaša 12 barvnih podob, 364 slik po perorisih g. Jožefa Poljanca, učitelja v Št. Ilju v Slov. gor., ter en zemljevid o zemljepisni razširjenosti živali. Cena je trdovezani knjigi 5 K 60 v. Založila in natisnila je knjigo tiskarna Družbe sv. Mohorja, enako kot lani od istega pisatelja izdano „Mineralogijo in geologijo za velike gimnazije“. Zadnja je potrjena za učno knjigo od vis. c. kr. ministrstva za bogočastje in pouk od dne 8. novembra 1909, št. 43.641. Opremljena je s 115 slikami in geološkim zemljevidom avstro-ogrske monarhije. Dobi se v isti zalogi po 2 K 80 v trdo vezana. — Obe deli delata čast pisatelju-strokovnjaku in tiskarni.

Cerkvene vesti.

Prezentiran je na župnijo Blače na Zili č. g. Henrik Smažik, župnik v Krnskem gradu.

Na župnijo Kapla ob Dravi je prezentiran č. g. Val. Limpl, župnik v Čajncih.

Člani „Sodalitete“ se opozarjajo, da je bil r. g. dekan Janez Ogris član sodalitete in mora zanj vsak član opraviti eno sv. mašo, ako bi je iz pozabljivosti kdo še ne bil opravil.

Vodovnica nad Št. Štefanom. (Nov oltar.) Naša podružna cerkva sv. Mihaela je bila lansko leto na svoje lastne stroške in po darežljivosti sosedov lepo popravljena. Dobila pa je tudi čisto nov oltar, za katerega je daroval oče Krajgar sam lepo svoto 600 kron, za katere mu bodi prisrčna zahvala. Bog mu stotero povrni! — Oltar je bil letos o godu sv. Mihaela dovršen in je tudi v vseh delih dovršeno mojstersko delo g. Jan. Goleša iz Pliberka, ki je okrasil oltarček bolj kot je bilo dogovorjeno za razmeroma nizko ceno. Priporočamo imenovanega slovenskega mojstra vsem cerkvenim predstojništvom. Zakaj bi taka cerkvena dela oddajali le Nemcem — tujcem, ko imamo svoje rojake, ravno tako zmožne, pa bolj realne delavce kot so tujci!

Kaj je novega po svetu.

Nov slovanski dnevnik z imenom „Slavisches Tagblatt“ začne izhajati 23. oktobra na Dunaju. Izdajali ga bodo slovanski rodoljubi in rodoljubkinje iz Avstro-Ogrske. Namen lista bo samo varstvo in pospeševanje slovanskih teženj in koristi. Kdor hoče list na ogled, mora poslati znesek K 1'20, izven Avstrije K 1'80 na naslov: Slavisches Tagblatt, Dunaj IX/1, Thurm-gasse 8, Tür 4. Če kdo želi samo prvo številko v pregled, naj javi to na upravništvo omenjenega lista. List išče tudi izvrstnih poročevalcev za razne kronovine. Tozadevne ponudbe je treba poslati na uredništvo lista.

Nočemo biti nahodni, hripavi, zaslišeni, ne kašljamo, nismo slabotni, nismo nervozni; mi rabimo Fellerjev fluid z znamko „Elza-fluid“. Dvanajsterica za poskušnjo 5 kron franko. Mi imamo dober tek, zdrav želodec, nimamo slabosti, zato pa imamo Fellerjeve odvajalne rabarbarakroglice z znamko „Elza-kroglice“. 6 škatel franko 4 krone. Razpošilja E. V. Feller v Stubici, Elza-trg št. 67 (Hrvatsko).

Luccheni se je obesil. Luccheni, morilec cesarice Elizabete, se je v zaporu v Genfu obesil.

Buenos Aires, 15. vinotoka. Na svetovni razstavi v Buenos Aires so bili patentovani vročeparni lokomobili R. Wolfa, Magdeburg-Buckau, odlikovani z „grand-prix-om“.

Zahtevajte „Mir“ po vseh gostilnah!

Darovi.

Za „Društven dom“ v Žitarivasi: Predsednik podružnice „Slov. Straže“ v Železni Kapli 4 K; M. Pap, trgovec, Železna Kapla 1; Šimen Temel, Pudab 5; Flor. Šturm, Mokrije 1; Jakob Povoden, Straševas 1; Kajžer Pavel, Malčape 5; Anton Kaplan, župnik, Medgorje 5; Ana Grlic in Marija Volavčnik, Selo 6; Neimenovana gospa iz Dobrevasi 1. Hvala lepa! Živelci nasledniki!

Suarilo!

Schicht-ovo milo je pravo

samo z imenom

Schicht

in z znamko „J e l e n“.

Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu

ima sledeče tiskovine na prodaj:

Za občinske urade:

Poselske knjižice vsled poselskega reda za vojvodino Koroško z dne 19. sušca 1874, slovensko-nemške, 8°, 64 strani, vezan iztis po	K	—	24
Red za točenje (Schankordnung), Slovensko-nemški, v velikosti 62 x 48 cm, iztis po	—	—	20
Dovoljenje za godbo, slovensko-nemški, folio, 100 iztisov	—	—	1'60
Domovinski list, slovensko-nemški, folio, 100 iztisov	—	—	2'40
Spričevalo uboštva, slovensko-nemški, folio, 100 iztisov	—	—	2—
Živinoogledni zapisnik, slovensko-nemški, fol. (4 strani), 100 iztisov	—	—	4—
Živinoogledni list, slovensko-nemški, 4°, 100 iztisov	—	—	1'20
Prejemni list, slovensko-nemški, 4°, 100 izt.	—	—	1'60
Poziv gledé tožb, slovensko-nemški, 4°, 100 iztisov	—	—	1'20
Poziv gledé opravičevanj, slovensko-nemški, 4°, 100 iztisov	—	—	1'20
Mrliški ogledni list, slov., fol., 100 iztisov	—	—	1'80
Mrtvaški ogledni list, slovensko-nemški, 4°, 100 iztisov	—	—	1'60
Glasovnice za volitev občinskih odbor-nikov, slovensko-nemški, 4°, 100 iztisov	—	—	1'40
Glasovnice za volitev namestnikov v	—	—	—

Loterijske številke 15. oktobra 1910:

Gradec	35	33	6	3	60
Dunaj	5	2	58	89	47

Tržne cene v Celovcu

13. vinotoka 1910 po uradnem razglasu:

B l a g o	100 kg				80 litrov (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	21	—	22	50	14	—
Rž	—	—	18	77	10	70
Ječmen	—	—	17	35	9	20
Ajda	—	—	16	—	7	52
Oves	—	—	17	—	5	78
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	28	57	18	—
Turščica	—	—	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—	—	—
Fižola rdeča	—	—	27	50	17	32
Repica (krompir)	—	—	6	66	3	—
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	5	50	7	—	—	—
„ kišlo	4	—	6	—	—	—
Slama	8	80	5	—	—	—
Zelnate glave po 100 kosov	8	—	10	—	—	—
Repa; ena vreča	—	—	—	—	—	—

Mleko, 1 liter	—	24	—	28	—	—
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—
Maslo (goveje), 1 kg	3	—	3	20	—	—
Surovo maslo (putar), 1 „	3	—	3	60	—	—
Slanina (špoh), povoj., 1 „	2	40	2	60	—	—
„ surova, 1 „	2	—	2	10	—	—
Svinjska mast, 1 „	2	10	2	20	—	—
Jajca, 1 par	—	22	—	24	—	—
Piščeta, 1 „	2	20	2	60	—	—
Race	4	—	4	50	—	—
Kopuni, 1 „	—	—	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ²	3	20	3	60	—	—
30 „ „ mehka, 1 „	2	80	3	—	—	—

Ž i v i n a	Počrez	100 kilogramov				Prignalo	Prodalo
		žive vage		zaklana			
		od	do	od	do		
v k r o n a h							
Konji	—	—	—	—	—	—	
Biki	—	—	—	—	—	—	
Voli, pitani	—	—	92	—	—	4 4	
„ za vožnjo	440	—	—	—	—	3 1	
Junci	—	—	—	—	—	—	
Krave	280	504	—	—	—	51 52	
Telice	—	—	—	—	—	—	
Svinje, pitane	—	—	—	160	164	27 27	
Praseta, plemena	12	64	—	—	—	268 164	
Ovce	—	—	—	—	—	—	

Priložnostni nakup.

Prevzel sem naravnost od neke tovarne vsled elementarne katastrofe mnogo tisoč težkih

flanelnih odej

po krasnih najnovejših vzorcih, trajne barve, s svilo obrobjenih, svežih, le nekoliko od vode poškodovanih. Te odeje se lahko rabijo v vsaki fini hiši za postelje in pokrivanje oseb. Zlasti so topli, mehki in močni. Dolgi 195, široki pa 135 cm. Po povzetju pošiljam:

4 flanelne odeje za gospodarstvo za 10 K.
3 lepe flanelne odeje za 9 K. — 2 jako lepi flanelni odeji za 9 K.

Na skladišču imam tudi veliko množino ostankov od kanafasa, oksforda, cefirja, modro tiskanega platna, flanela, pepita za obleke in razpošiljam v paketih po 5 kgr. 40 do 50 m za 17 K. — Odrezki so po 4 do 12 metrov dolgi in dobro porabni v gospodarstvu.

Rudolf Dušek,

tovarniško skladišče odej

Nachod na Češkem.

Poživiljenje krvnega obtoka, pospeševanje živčnega delovanja, utrjenje kože proti prehlajenju
se doseže, če rabimo

Za umivanje glave, ust, oziroma zobov in za olepšanje polti
je neobhodno potrebno

Diana-francosko žganje.

Vaš zdravnik

Vam rad priporoči Diana-francosko žganje vsled njegovega razkužilnega in hkrati oživiljajočega učinka, kojega glavni vzrok je primes — Mentola. — Glavna snov Diana-francoskega žganja je najfinejši, dvakrat ohlajeni vinski destilat.

Zgorajšnja varstvena znamka
Vas štiti pred prenearedbami. Zahtevajte pri nakupu le pristno Diana-francosko žganje in pazite na to, da bo imela steklenica vtisnjeno ime „Diana“, zamašek in plomba z gornjo varstveno znamko.

Domač prijatelj

v pravem pomenu besede se sme imenovati naše Diana-francosko žganje vsled svojega izvrstnega učinkovanja in svoje mnogostranske porabljenosti. Cena male steklenice K — 50, srednje steklenice K 120, velike steklenice K 240. Dobiva se povsod, kjer ne, naravnost od tovarne francoskega žganja, društva z o. z., **Dunaj, I., Hohenstaufengasse 3r.**

Pet vinarjev stane

dopisnica,
na katero zapišete ime občno znane
razpošiljateljske trgovine

R. Miklauc, Ljubljana,

da Vam pošlje poštnine
prosto vzorce najnovjšega
suknena in modnega blaga za ženske obleke.

Kovačnica na lepem prostoru ob cesti, je naprodaj ali se takoj dá v najem. Več pove Jakob Mark pd. Zeichen v Rjavcu, pošta Vetrinj.

**V Narodni šoli
v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem**

imajo č. šolske sestre

internat za dekleta.

Gojenke se učijo in vadijo v vseh ženskih ročnih delih, kakor tudi v kuhinji in perilnici.

Tudi se sprejemajo na **stanovanje in hrano šolarice** za ondotno trirazredno ljudsko šolo s slovenskim učnim jezikom.

Kdor potrebuje

dobre in pristnobarvne zimske barhente, flanele za srajce in drugo perilo, platnene in volnene kanafase, cefire, prte, obrisače, šifon, žepne robce, manšete itd. naj piše naravnost izdelovalcu

Jaroslavu Marek,
ročna tkalnica

v Bystrém št. 39 pri Novem Mestu nad Metuji, Češko, da se mu brezplačno in franko pošlje zbirka vzorcev. Prepričajte se o nizkih cenah in solidnem blagu te slovanske tvrdke. Dopisuje se slovensko.

Obrezan in staubni les

smrekov, mecesnov in jelkov, kakor mecesnove blazine in mecesnove hlode se kupijo naravnost od posestnikov gozdov proti gotovini. Oglase z naznanilom cene in velikosti na naslov: „Postfach 56“, Celovec.

Edina slovenska kislavoda

Tolstovrška slatina

je po zdravniških strokovnjakih priznana med najboljšimi planinskimi kislimi vodami, je

izborna zdravilo

za katere v grlu, pljučih, želodcu in črevesih, za želodčni krč, zaprtje, bolezn v ledvicah in mehurju ter pospešuje tek in prebavo. Tolstovrška slatina ni le izborna zdravilna, temveč je tudi osvežujoča

namizna kislavoda.

Odlikovana je bila na mednarodni razstavi v Inomostu 1896 in na higijenični razstavi na Dunaju 1899.

Naroča se pri **oskrbništvu Tolstovrške slatine**, pošta **Guštanj** (Koroško), kjer se dobe tudi ceniki in prospekti.

Del čistih dohodkov gre v narodne namene.

Slovenci! Zahtevajte povsod le Tolstovrško slatino! Vsaka slovenska gostilna naj ima le edino slovensko kislavo.

Vzgojišče za deklice

(Internat)

č. šolskih sester v Narodni šoli

družbe sv. Cirila in Metoda

v Velikovcu

se priporoča p. n. slovenskim starišem.

V hiši je štirirazredna ljudska šola; sprejemajo se deklice, ki želijo obiskovati našo šolo, potem že šoli odrasle deklice, ki se poučujejo v kuhanju, ravnanju s perilom in v ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se začne dne 4. novembra t. l. Plačila 24 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati č. šolskim sestram v Velikovcu na Koroškem.

Albin Klešnik

pasar in izdelovatelj cerkvenega orodja in posode

St. Veiterstraße 13 v Celovcu St. Veiterstraße 13

se priporoča prečastiti duhovščini

za vsa v to stroko spadajoča dela

kakor

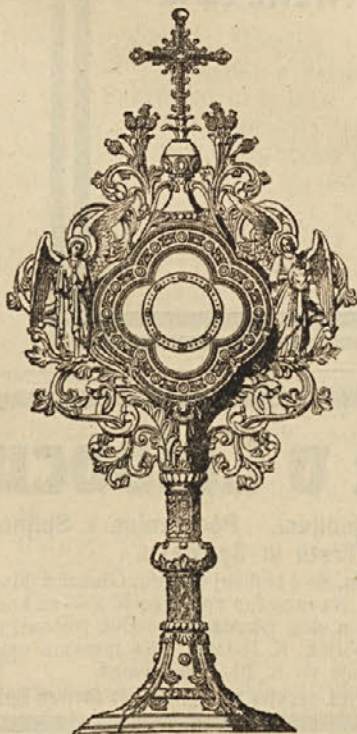
kelihe, monštrance, svečnike, lestence, kadilnice, posode za sveto olje itd.

Sprejemam tudi

usakovrstna popravila

ter za trpežno pozlačenje in posrebrjenje jamčim.

Posebej naznanjam prečastiti duhovščini, da sprejemam vsa naročila v četrtkih v „Delavskem društvu“, Kaserngasse št. 30.

Za gnojenje travnikov

se najbolje obnesejo

kalijevi superfosfati.

Najuspešnejše je gnojenje v mesecih oktober in november.

Kalijeve superfosfate

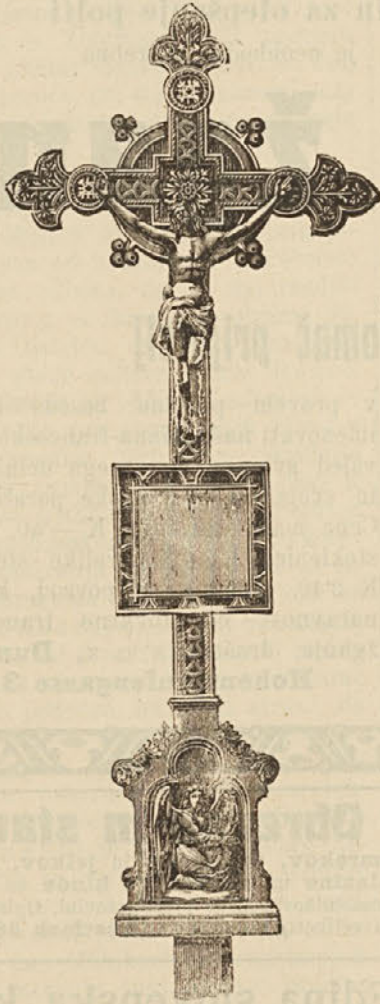
oddajajo vse tovarne umetnih gnojil, trgovci, kmetijske zadruge, društva.

Pisarna:

Praga, Prikopi 19.

Spominjajte se umrlih!

Trpežno pozlačeni nagrobni križi z zlatimi napisi, kakor tudi kameni za križe in vsa druga železnina, kupuje se po nizki ceni v trgovini z železnino **Franc Sadnikar, Celovec**, Burggasse št. 7 (zraven Hotel Moser).

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

obrestuje
vloge po

4 1/2 %

kreditni zavod za kmečko ljudstvo
okolice Celovške
Pavličeva ulica šte. 7

Uradovanje se zdaj tako razširi, da bodo odslej uradne ure
v četrtek od 9. do 12. ure dop. in od 1/2 2. do 3. ure pop.
v soboto „ 10. „ 12. „ „
v nedeljo „ 10. „ 12. „ „
Odbor.

obrestuje
vloge po

4 1/2 %

Vsi Sveti!

Stare nagrobne križe poceni in trpežno lakira in pozlati slikar za pismenke

Iv. Podzeit

Celovec, Neue Weltgasse šte. 8.

Louske puške

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig,

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.

Ceniki brezplačno in poštnine prosto.

Kupujte narodni kolek!

Pokrite vsako rano

skrbno, ker se lahko po okuženju znatno poveča.

Že 40 let se je izkazalo mečilno vlačno mazilo, takozvano praško domače mazilo kot zanesljivo sredstvo za obvezo. To obvaruje rane, olajšuje vnetja in bolečine, hladi in pospešuje zaceljenje.

Razpošilja se vsak dan.

1 pušica 70 vin. Proti predplačilu K 3-16 se pošljejo štiri pušice, za K 7- pa 10 pušic poštine prosto na vsako postajo avstro-ogrske monarhije.

Pozor na ime izdelka, izdelovalca, ceno in varstveno znamko. Pristno le po 70 vin.

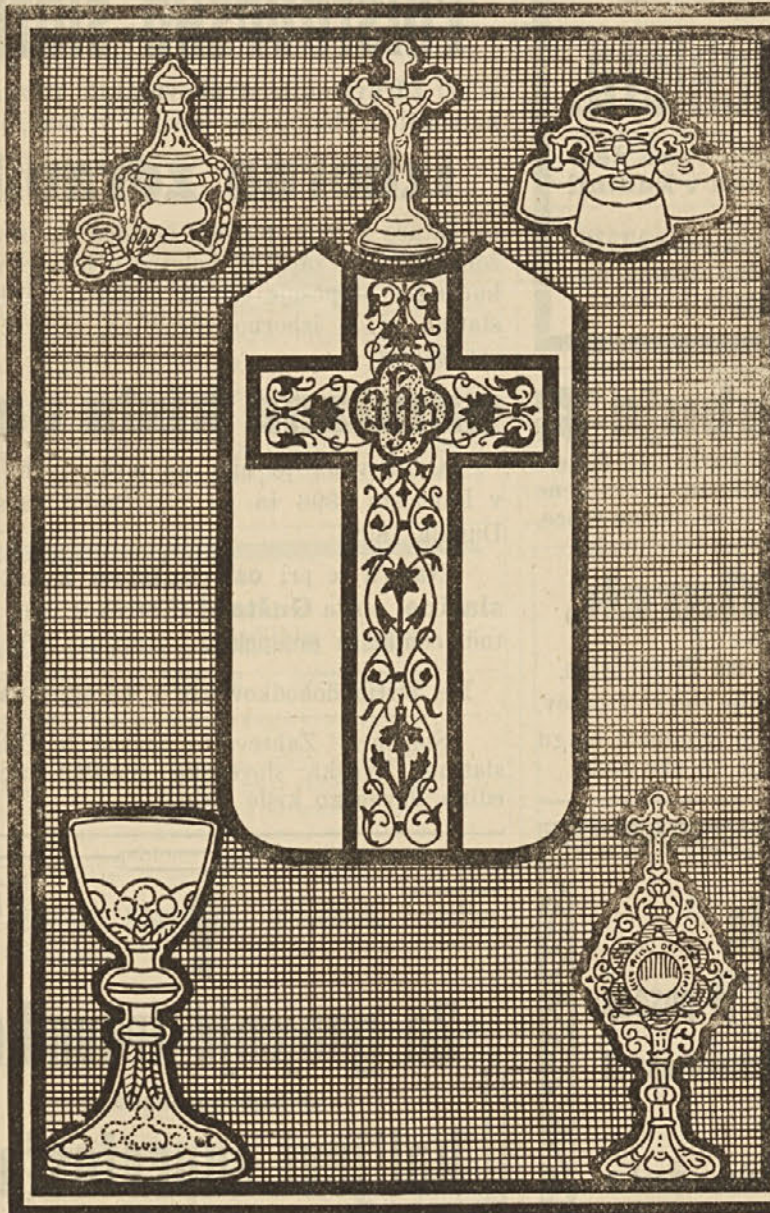

Glavna zaloga

B. FRAGNER, c. in k. dvorni dobavitelj

lekarna „Pri črnem orlu“

Praga, Mala straná, vogal Nerudove ulice št. 203.
Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske.

VLASTNI IZDELEK CRKVENIH PARAMENTOV, ZASTAV CRKVENIH IN DRUŠTVENIH VSE CRKVENE POTREBŠČINE.

FRANC STADNIK
V OLOMUCI (MORAVA) ELIŠČINA CESTA 43

VZORCI IN PRORAČUNI ZASTONJ IN FRKOGOTOVO BLAGO POŠILJAM NA ZBIRO Z OBRATNO POŠTO. NOBENA PRODAJALNA, TOREJ MALA REŽIJA IN NIZKE CENE

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 5.000.000.
Rezervni fond K 450.000.

Kolodvorska cesta šte. 27.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu in Sarajevu.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 %** od dne vloge do dne vzdiga.

Zamenjuje in eskomptuje izzrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.
Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.
Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplač. po K 8- za kom. Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10- za komad.
Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.